

Літаратура і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

Год выдання 33-1
№ 104 (1949)
29 снежня 1964 г.
Аўторок
Цана 4 кап.

ЧАКАЕМ ДАРАГІХ ГАСЦЕЙ

ГУТАРКА КАРЭСПАНДЭНТА БЕЛТА
З НАМЕСНІКАМ СТАРШЫНІ САВЕТА
МІНІСТРАў БССР Т. Ф. КЛІМАВА

Набліжаюцца дні Дэкады рускага мастацтва ў Беларусі. Карэспандэнт БЕЛТА звярнуўся да старшын Рэспубліканскага арганітэта па правядзенню, намесніка старшын Савета Міністраў БССР Т. Ф. Клімава і парасіў расказаць аб надыходзячай Дэкадзе.

— У Дэкадзе рускага мастацтва, — кажаў тав. Клімаў, — прымуць удзел буйнейшыя дзеячы савецкага музычнага мастацтва — кампазітары, лаўрэаты Ленінскіх прэмій, народныя артысты СССР Д. Шастакоў, А. Хачатурян, лаўрэат Дэжэўскай прэміі, народны артыст СССР Ц. Хрэнікеў, лаўрэат Ленінскай прэміі, народны артыст РСФСР В. Салаўёў-Сядой, лаўрэат Ленінскай прэміі, народны артыст РСФСР Г. Свірыдэў, вядучыя кампазітары краіны А. Эшпай, А. Астроўскі, Э. Калманоскі, Я. Радзін, Г. Носаў і іншыя.

КЛУБ У АКОЛІЦАХ

Падведзены вынікі Усеаюнаў пераважкі сельскіх клубаў. Сярод лепшых, хто адзначаны ў пастанове Міністэрства культуры БССР, Беларускага ЦК ЛКСМБ і рэдакцыйнай калегіі «Народнага гасця», названы і Аколціцкі сельскі клуб, якім загадвае Галіна Шаўцова. Клуб прэміраван магнітафонам. Гэта вялікая радасць для ўсіх актывістаў, хто прымае ўдзел у яго рабоце.

Мы часта гаворым аб тым, што нашым клубам нестася сістэмы ў рабоце, што асноўны недахоп у іх дзейнасці — кампанейшчына. Аколціцкі клуб, як кажуць, працуе «рытмічна». Самадзейныя калектывы не робяць ні летніх, ні зімовых «канікул». Ды ўся іншая культурна-масавая работа так арганізавана і спланавана, што людзі ведаюць на месца наперад, што рыхтуе клуб, чым ён парадзіць сваіх наведвальнікаў.

Увосень, зімой і летам у клубе праводзяцца вечары адначасна, разнастайныя тэматычныя вечары, чытаюцца лекцыі і даклады, дэманструюцца кінафільмы. Лепшыя прадаўцы саўгаса дзеяцца сваім вопытам, ім прысвячаюць спецыяльныя выпускі насценных газет і баявых лістоў. Вельмі цёпла праішоў нядаўна ў клубе вечар славы — гэта калі героём дня становіцца лепшы механізатар, работнік фермы або саўгаса паловод. Урачыста і весела наладзілі ў клубе прыводы ў армію. Запомнілі мясцовыя жыхары вечар «Упрыгожым Радамі садамі». Ён выклікаў у людзей жаданне ўдзельнічаць у саботніку. У саўгасе «Новы шлях» яны садзілі пладовыя дрэвы. Цікавымі былі вечары-загадка, прысвечаныя пытанню літаратуры і мастацтва, «паркавалісь баль» і многія іншыя мерапрыемствы.

Праўда, восенню работа ў клубе крыху аціхла, бо вельмі ўжо заняўся ўжо рамонт. Але ўсё роўна моладзь ледзь не кожны вечар збіралася на рэпетыцыі, якія праводзіліся ці на кватэры загадчыка клуба, ці ў каго іншага. Новую праграму рыхтавалі харысты, танцоры, чыталнікі і салісты, удзельнікі драматычнага гуртка і струннага ансамбля.

Клуб мае дружны згуртаваны калектыв актывістаў самадзейнага мастацтва. Гэта птушыні Надзя Па-

З канцэртамі выступаюць калектывы праслаўленага Дэжэўскага рускага народнага хору імя Патрыяка (мастаці кіраўнік — заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР В. Левашоў), сімфанічны аркестр Маскоўскай дзяржаўнай філармоніі (дырыжор — заслужаны артыст РСФСР К. Кандрашын). Рэспубліканская руская харавая капэла (мастаці кіраўнік — заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР А. Юрлоў), ансамбль скрыпачоў Вялікага тэатра Саюза ССР (мастаці кіраўнік — заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР Ю. Рязановіч), заслужаны калектыв РСФСР — квартэт імя Бетховена, група з удзелам народнага артыста СССР С. Абразцова, эстраднае тэатральнае ўдзелам народнага артыста РСФСР А. Райкіна, вядомых артыстаў савецкага эстраднага мастацтва О. Варанец, Н. Дорды, Б. Брунова, М. Крысталінскай, Т. Міянсарвай і іншых.

У канцэртах Дэкады прымуць удзел салісты Вялікага тэатра РСФСР, Ленінградскага тэатра оперы і балета імя С. М. Кірова, Маскоўскага тэатра імя Станіслаўскага і Няміроўска-Данчанкі, Маскоўскай дзяржаўнай філармоніі.

Аматары мастацтва пазнаёміцца з майстэрствам інструменталістаў — лаўрэата Ленінскай прэміі, народнага артыста СССР С. Рыжара, лаўрэатаў міжнародных конкурсаў І. Ойстраха, І. Жукава, А. Міхіна, В. Фейгіна, Н. Шахаскай, выдатнымі талентамі вакалістаў — народнага артыста СССР І. Пятрова, народнага артыста РСФСР Е. Алтуховой, З. Далуханова, З. Анджаларыдзе.

Харэаграфічнае мастацтва прадставяць такія майстры, як народная артыстка СССР М. Плісцкая, заслужаны артыст РСФСР М. Фадзевыч, заслужаны артыст РСФСР А. Рабінкіна і М. Ліпа.

Працоўныя Беларусі змогуць азнаёміцца з дасягненнямі выўленчага мастацтва рускага народа. У Мінску будучы адкрыты выстаўка з твораў Трацякоўскай галерэі, выстаўка «Мастакі Расійскай Федэрацыі». Творы рускага плакатнага мастацтва будучы паказаны ў Магілёве. У Мінску, Гродна, Віцебску адкрыюцца персанальныя выстаўкі лаўрэата Ленінскай прэміі В. Фаворскага, лаўрэата Дэжэўскай прэміі М. Жукава, мастакоў Н. Качаргіна, В. Багаткіна. Усяго будзе арганізавана 10 выставак.

У Мінску і па ўсёй рэспубліцы адбудуцца фестывалі рускіх фільмаў.

Рэспубліканскі арганітэт распрацаваў план правядзення Дэкады. Урачыста адкрыцьцё яе адбудзецца 9 студзеня адначасова ў Мінску, Гомелі, Брэсце, Віцебску, Гродна, Магілёве. У наступныя дні ў гэтых гарадах, а таксама ў Полацку, Салігорску, Барысаве, Жодзіне, Слуцку, Баранавічах, Оршы адбудуцца канцэрты, выстаўкі, кінафестывалі, сустрэчы гасцей з калектывамі прадпрыемстваў, вайсковых часцей, навуковых устаноў, калгасоў і саўгасоў. Мерапрыемствы Дэкады будучы праводзіцца больш чым у 50 гарадах, гарадскіх пасёлках і новабудуемых рэспублікі. Усяго за час Дэкады адбудзецца каля 300 канцэртаў і творчых сустрэч.

Закрываць Дэкады наменана на 18 студзеня канцэртамі ў Мінску і абласных цэнтрах. Дэкада рускага мастацтва ў Беларусі, — кажаў у заключэнне тав. Клімаў, — з'явіцца буйной падзеяй у культурным жыцці Беларускага народа. Яна будзе садзейнічаць далейшаму ўмацаванню брацкай дружбы нашых народаў, узаемабагацэнню і далейшаму росквіту іх культур.

падобным на тое, што спяваюць у іншых самадзейных хорах. І тым не менш, жыве ў нас яшчэ боязь і недавер да таго, што робім сваімі сіламі. Вядома, прасцей і лягчэй узяць пачуццё і даўно пераганяе па радзі. А свае частушкі, у якіх столькі гумару, дасціпнасці, вяселлі, лічаш рэччу ніжэйшага гатунку. Упэўнена, што пры належнай іх апрацоўцы і адбору тыя ж частушкі, якіх дзючаты могуць напесць сто і дзвесце штук, як яны самі хваліліся, прынеслі б сапраўдны поспех калектыву. Успомнім славуці яраслаўскія касмічныя частушкі, якія цяпер ведаюць па ўсёй краіне. Дык някід бы спявалі ў нашай рэспубліцы.

Аколціцкі частушкі. Тады б адпала неабходнасць спяваць эстрадную песню «О, Мар'яна, цыганскую «Зорачку», калі фактычна ў салістаў і душа да іх не ляжыць, і не маюць яны на гэта патрэбных наваўкаў.

Сярод удзельнікаў самадзейнага калектыва многа аматараў мастацкага чытання. На вечары былі выкарыстаны сатырычныя сьмехі і фельятонаў у музычным суправаджэнні, чыталісь вершы. Але зноў такі засмуцае рэпертуар чытальнікаў, ад якога часам пыхталася нават пошласцю. Яны не збіраюцца абнавіваць у гэтым самадзейных артыстаў. Яны сапраўды ні ў чым не вінаватыя. што ведалі, то і прапанавалі глядачу.

Неякочы іншыя, і ў першую чаргу раўнадушнасць выкладчыкаў мовы і літаратуры мясцовай васьмігоднай і суседняй сярэдняй школ. Няхужо яны не маглі саючасова параіць чытальнікам сатырычныя творы беларускіх пісьменнікаў Крапіва, Корба, Валасевіча, Скрыпкі, Пленіва? Калі зайшла гаворка пра гэтыя творы, ніхто з самадзейных артыстаў не адмовіўся іх чытаць, наадварот, узрадаваліся магчымасці пашырць свой рэпертуар.

«Лявоніха», «Маладзёжны вальс», «Рускі карагод», «Полька» — такі рэпертуар танцавальнай групы сельскага клуба. Але кожны з гэтых твораў яшчэ патрабуе шліфоўкі і дапрацоўкі.

Як жа праішоў канцэрт? Сваё аўтарытэнае слова павіна была сказаць камісія мясцовага агляду. На жаль, на справядлівы канцэрт не прайшоў сакратар камсамоўскай арганізацыі саўгаса Леанід Данілаў, не было сакратара партыйнай арганізацыі Т. Пятрыкі, старшын рабочаго саўгаса Р. Галадушка, дырэктара саўгаса Б. Сівакова, нават настайнікі не прысутнічалі ў гэты вечар на канцэрте.

Усё гэта пакінула ў сельскім энтузіязме самадзейнага мастацтва пачуццё незадаволенасці і справядлівай крыўды. Бо ўвага і падтрымка людзей, з якімі побач жывеш і працуеш, заўсёды натхняе.

Я. ДАНСКАЯ,
спец. кар. «Літаратуры і мастацтва»
Мінскі раён.
На адным з рускіх карагодоў у выкананні танцавальнай групы Аколціцкага сельскага клуба.

Фота Ул. КРУКА.

АД КАМІТЭТА ПА ЛЕНІНСКІХ ПРЭМІЯХ У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАў СССР

Камітэт па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва апублікаваў спіс прац, прадстаўленых на атрыманне Ленінскіх прэмій 1965 года.

Пералік твораў, выстаўленых на атрыманне Ленінскіх прэмій, а таксама саставы аўтарскіх калектываў апублікаваны ў адпаведнасці з прадстаўленымі творчымі саюзаў, арганізацыя і сходаў працоўных.

Камітэт па Ленінскіх прэміях звяртаецца да савецкай грамадскасці з просьбай прыняць актыўны ўдзел у абмеркаванні апублікаванага спісу. Камітэт просіць таксама рэдакцыі газет і часопісаў арганіза-

ДАРОГІ У СВЕТ ПРЫГОЖАГА

СТУДЭНЦКІЯ

НЕДАХОПАУ ў эстэтычным выхаванні школьнай моладзі. Прычыны гэтага таксама нямаюць. Мы падтрымліваем заклік, які робіць удзельнікі размовы «Дарогі ў свет прыгожэга» ў адрас складальнікаў школьных праграм і г. д. І усё такі лічым: настайнік — вось тую ў першую чаргу адказвае за існуючы недахоп у эстэтычным выхаванні. Будзе добра падрыхтаваны ён сам, будзе мець належную эрудыцыю, культуру, натхненнасць — перададучы гэтыя якасці і чалавеку, якога школа выхоўвае. Не сустрэнацца школьнікаў ў гады вучобы добры настайнік — усё жыццё дзвядцятэ перадаваць праблему, які ўтварыўся праз гэта ў яго выхаванні.

Вось чаму такой важнай з'яўляецца, на наш думку, праблема, калі можна так сказаць, выхаванна выхоўваецца.

Мы ХОЧАМ расказаць аб тым, якімі сродкамі і формамі выхоўваем эстэтычны густ у сваіх студэнтаў, будучых настайнікаў. Неўзабаве ім самім дзвядцятэ адкрыцца і фарміраваць у дзяцей пачуццё прыгожэга і чым больш студэнт духоўна ўзбагачаецца за час вучобы, тым больш дасюць сваім выхаванцам. Магчыма, сёе-тое з нашага, някід яшчэ і небагатае вопыту работы па эстэтычнаму выхаванню, змогуць запэўніць іх у гэтых выкладчыкі вуні, які імкнімся рабіць гэта і мы.

Штогод студэнты чацвёртага курса інстытута адрываюцца ў падарожжа па памятных літаратурных мясцінах. Такія экскурсіі ўвайшлі ў планы выхавальнай работы. Студэнты наведваюць мясціны, дзе жылі і працавалі Якуб Колас, Янку Купала, Адам Міцкевіч, Мікалаеўшчына, Стубыці, Смольно, Піншчыно, Вязьніка, Наваградчыно. Сялёта яны пачыналі ішчы і ў Вішнево, Мінску, Гродна — гарадах, з якімі звязаны біяграфіі шмат якіх беларускіх пісьменнікаў.

Сустрэчы з памятнымі мясцінамі робяць вялікае ўражанне на студэнтаў, запамінаюцца назаўсёды. Мы адчуваем, як паглыбляецца ў іх любоў да роднай літаратуры. Студэнт, які пачынае ў выкананні брата Якуба Коласа Іосіфа Канстанцінавіча «Новую зямлю», ішчы глыбей адчувае чароўнасць яе вобразу.

Асабліва ўвагу мы ўдзяляем знаёмству з літаратурнай біяграфіяй Брэсцкіх. Неўзабаве ў інстытуте па зробленых выкладчыцкіх эскізах будзе дэманстравацца літаратурная карта нашай вобласці. Студэнт павінен ведаць пра багаты літаратурны традыцыі свайго краю. На карце будучы адзначаны таксама прыкладныя маршруты літаратурна-краязнаўчых экскурсій па вобласці.

Значнае месца ў рабоце кафедры са студэнтамі займае вывучэнне русай народнай творчасці Брэсцкіх. Іна прыгожэга, які складаецца ў дзяцінстве на аснове народнай творчасці, узбагачаецца ў працэсе вывучэння літаратуры. Студэнт пачынае разумець, якой багатай крыніцай мастацтва з'яўляюцца матчыныя песні і казкі.

Збіраючы фальклорныя тэксты спецыяльнай экспедыцыі, а таксама студэнты ў час летніх канікул, практыкі ў вёсцы. Адапаведна падбіраюцца тэматыка курсавых і кантрольных работ. Нашы фальклорныя удзельнічваюць у рэспубліканскіх конкурсах, якія штогод праводзіць Інстытут фальклору.

Сялёта, перагледзшы ўсё разнастайны матэрыял народнай творчасці, якога багата сабралі энтузіясты гэтай справы, мы задумаліся: ці не выдаць зборнік «Фальклор Брэсцкіх»? Як было б прыемна ўзяць у рукі свой друкаваны зборнік!

Пакуль што ён у нас толькі рукапісы. Але тэксты з яго даюць ужо гучаць на лекцыях па фальклору, імі карыстаюцца студэнты, рыхтуючыся да практычных заняткаў. Аўдыторыя вельмі жыва рэагуе на знаёмую песню і лепш засвойвае лекцыю. А якія мажлівасці адкрыў бы гэты зборнік настайнікам вобласці, аматарам мастацкай самадзейнасці.

У нашым інстытуте, як і ў іншых, ёсць студэнты, якія спрабуюць пісаць вершы, аповяданні. Ім прысвечан стэнд «Яны надрукаваліся». Ён знаёміць з выхаванцамі інстытута, якія пракадаюць сваю, хай сабе і невя-

Хто не ведае на торфарэктным заводзе «Усёна» машыніст торафарэктнага калібана В. І. Бароўскі! Тут ён працуе з дня заснавання прадпрыемства. Дасканала ведае В. Бароўскі тэхніку дбайнае апрацоўкі. Яго калібны працаваў без рамонту два сезоны. У В. Бароўскага яшчэ два сумяжныя спецыялізацыі. Ён слесар па рамонту абсталявання і трактарыста. За высокія паказчыкі ў працы перадаваў машыніст узааграходна Ганзарова грамадзяства Беларускага Саюза БССР. Напярэдадні Новага года зноўца перадаваў В. І. Бароўскаму багатае плёну ў працы і шчасце ў жыцці.

Фота Г. УСЛАМАВА, (БЕЛТА).

ПЕРАДАВІКІ АГЛЯДУ

З 15 ліпеня па 15 кастрычніка г. г. праводзіўся агляд сельскіх культурна-асветных устаноў рэспублікі, закліканы садзейнічаць умацаванню матэрыяльнай базы культурна-асветна-асветна, пасляковай падрыхтоўцы клубу і бібліятэкі да работы ў зімовых умовах.

Падведзены вынікі агляду. У пастанове калегіі Міністэрства культуры БССР, прэзідыума БРК прафсаюза работнікаў культуры і бюро ЦК ЛКСМБ адзначалася, што за час агляду адрамантавана каля 7 300 клубу і бібліятэкі. З прыватных дамоў у дзіржаўны выведзена 19 культурна-асветна-асветна, умацавалася іх матэрыяльная база.

Сючасова адрамантаваны і падрыхтаваны да зімы ўстановы культуры Віцебскага раёна. У культурна-асветна-асветна абсталяваны аграінікветны або аграінікветны ў падрыхтоўцы ўстаноў культуры.

Найбольш паспяхова праішоў агляд у Ваўнавысім, Віцебскім і Лепельскім раёнах. У Ваўнавысім раёне Гродзенскай вобласці ўсе ўстановы культуры саючасова падрыхтаваны да зімы. Для клубу і бібліятэкі калгасу пабудавалі 10 памяшканняў. З прыватных дамоў у дзіржаўны выведзена 19 культурна-асветна-асветна, умацавалася іх матэрыяльная база.

Л. СМАЛЬЯНАВА,
В. ЛЯШУК,
выкладчыкі кафедры Беларускай літаратуры
Брэсцкага педінстытута

лічкова, сцэнкаў у літаратуры. Некаторыя з іх ўжо выпусцілі свае першыя кніжкі — М. Рудкоўскі, М. Гелер, М. Цялічка; іншыя, напрыклад, М. Купрэў, А. Гарай, М. Тычына, В. Жуковіч друкуюцца ў рэспубліканскіх газетах і часопісах. Мы стараемся заахоўваць студэнтаў да літаратурнай творчасці.

Лепшы мастацкі творы, навуковыя работы студэнтаў трапляюць у рукапісны альманах «Маладая галася», які выдаецца ў канцы кожнага навучнага года. Добрай школай для нашых студэнтаў з'яўляюцца літаратурныя сярэдзі, што рэгулярна наладжваюцца абласным літаратурным аб'яднаннем пры рэдакцыі газеты «Заря».

У апошні час у школах усё большую ўвагу надаюць развіццю творчых здольнасцей вучняў. Кафедра Беларускай літаратуры ўдзельнічае ў правядзенні абласнага конкурсу на лепшы вучэбны курс, які арганізуе Інстытут удасканалення настайнікаў. Па прапанове кафедры на пятым курсе ўведзены спецыяльны семінар па літаратурнай крытыцы, на якім студэнты вучацца пісаць рэзюмэ і аналізі. Гэтыя веды спатрабяцца будучым педагогам, калі яны будучы мець справу з пачынаючымі пэтамі, празаікамі.

Мы хочам, каб студэнты навучыліся прапанадаваць літаратуру, умелі арганізаваць і правесці літаратурны вечар, дыспут, канферэнцыю. У інстытуте стала добрай традыцыяй абмяркоўваць кожны значны твор. За апошні час былі праведзены дыспуты па романах і аповесцях «Людзі на балоце» І. Мележа, «Сэрца на далоні» І. Шамякіна, «Траця ракет» В. Быкава, «Сасна пры дарозе» І. Навуменкі, «Нельга забыць» Ул. Караткевіча, «Птушкі і гнёзды» і «Апошняя сустрэча» Я. Брыля. Прыязджаюць да нас пісьменнікі, каб прыняць удзел у абмеркаванні сваіх кніг.

Калі Брэст наведваюць літаратуры іншых рэспублік, мы таксама стараемся запрасіць іх да сабе ў інстытут. Нашы студэнты сустракаліся з пісьменнікамі Украіны, Прыбалтыкі і нават Балгарыі. Іх выступленні аб літаратурных сувязях, культурных узаемаадносінках гучаць для студэнтаў вельмі пераконаўча. Колькі б мы, выкладчыкі, ні гаварылі аб пачынаючым беларускім літаратуре за мяжой, мы не можам так пераканаць студэнтаў, як гэта робіць слова балгарскага пэза Георгія Вільчава. Нешта новае пачынаецца ў азіцкай эстэтычнай вартасці роднай літаратуры, калі Георгій Вільчаў расказвае аб цікавасці да

яе ў далёкай Балгарыі, аб сваім захапленні Беларускай пазыяй і чытае на балгарскай мове творы нашых пісьменнікаў.

Пры кожнай сустрэчы з пісьменнікамі мы імкнімся зрабіць запісы для сваёй фанатэкі. Ужо запісаны многія творы ў выкананні аўтараў — «Маці» Я. Брыля, «Драч» М. Луканіна, «Балада па паўстанца Ваўкалаку», «Партызанская балада» Ул. Караткевіча, «Бабка» Р. Бародуліна, «Настаўніца» С. Грахоўскага. Есць і вельмі дарагі запіс — «Новая зямля», якую чытае брат Якуба Коласа І. М. Міцкевіч. У фанатэцы можна знайсці запісы твораў беларускіх пісьменнікаў у выкананні майстроў мастацкага слова. Яны зроблены для работнікаў абласнога радыё. Стварэцца тут і калекцыя плацінак з народнымі песнямі, песнямі на словы беларускіх пэтам.

Пазалекцыяная работа садзейнічае фарміраванню эстэтычнага погляду і густу будучых настайнікаў. Разам з тым яны бачаць тыя шляхі, якімі можна вецці дзедзіць у свет прыгожэга.

ЦЯПЕР аб тым, што нам перашкаджае. У курсе метадыч лектар гаворыць студэнтам, што на ўроках літаратуры трэба шырока прымяняць тэхнічныя сродкі навучанія. А што атрымліваецца на практыцы? У рэспубліцы няма вучэбных фільмаў — не могуць ісці ў рэаліі тыя нешматлікія стужкі, што былі некалі выпушчаны. Ды і набыць іх зноў немагчыма.

Ды Беларускай літаратуры няма ніводнага дыяфільма. Праўда, у Фільмацкага абласнага інстытута ўдасканалення настайнікаў мы знайшлі дыяфільм пра Якуба Коласа. Выпушчаны ён у Маскве для прапаганды літаратуры народнаму СССР. І пачынаюцца словамі Максіма Горькага: «Ці ведаеце вы беларускіх пісьменнікаў? — Янку Купалу і Якуба Коласа». А хіба нельга выпусціць такія дыяфільмы ў нас, у Беларусі? Пра Купалу і Коласа, пра іншых пісьменнікаў, пра праграмных творах, народных казках, пра выдатныя мясціны роднага краю...

Вядома, што ўдзяненне мастацкага слова пачынаецца, калі на ўроках выкарыстоўваюцца сумяжныя віды мастацтва — музыка, жывапіс. Невыпадкава, што зарэч яны займаюць усё большае і большае месца ў навучанні. Усерасійскае тэатральнае таварыства сялёта выпусціла добры дапаможнік для выкладчыкаў рускай літаратуры — фонахрэтаматыю. Гэта набор плацінак, дзе запісаны тэксты праграмных твораў, твораў для пазнакснага і самастойнага чытання ў выкананні майстроў мастацкага слова, песні на словы рускіх пэтам, народныя і рэвалюцыйныя песні, урыўкі з опер, канцэртаў, сімфаній. У нашай рэспубліцы можна было б выдаць гучваю хрэтаматыю па Беларускай літаратуры. Якімі цікавымі, эмацыянальнымі сталі б урокі роднай літаратуры і пазнакснага слова настайніка!

Можна было б выдаць серыю плацінак з беларускімі песнямі ў выкананні вядомых салістаў і хорам рэспублікі спецыяльна для школы.

З вопыту педагогічнай практыкі мы ведаем, як цяжка бывае студэнту правесці сачыненне па карціне нацыянальнага жывапісу. Няма прадаўчых карцінак Беларускай мастакоў такіх памераў, каб іх можна было выкарыстоўваць настайніку ў школе.

[Заканчэнне на 4-й стар.]

У Магілёўскай сярэдняй школе № 10 актывісты працуюць драматычным калектывам. Кіруе ім на грамадскіх асноўках арыст абласнага драматычнага тэатра В. Тусев. Зараз юныя аматары сцэны рыхтуюць спектакль па п'есе М. Гіндзіна, К. Рыжова і Г. Рабіна «Сустрэча з мінулым». Не адзіны ідэя рэпетыцыі. У цэнтры В. Тусев.

Фота А. БОРЬКА.

ДЗЕ

КОЖНЫ ДЗЕНЬ набліжае нас да свята народнага талента — Дняў самадзейнага мастацтва. Што ж цікавага адбываецца сёння ў нашай краіне? Як развіваюцца і разнастайняцца ў нашай краіне мастацкія і творчыя здольнасці? Як развіваюцца і разнастайняцца ў нашай краіне мастацкія і творчыя здольнасці?

ДЗЕ МЯСЦОВАЯ ТЭМА?

У заключным канцэрце абласнога агляду агітбрыгад прафсаюза Гомельскай вобласці ўдзельнічала восем калектываў, у тым ліку два сельскія — «Дэярнавічы» і «Жлобінскі».

Скажам адразу, што апошні не парадаваў ні сваім рэпертуарам, ні выканаўчым майстэрствам.

Вядома, у вёсцы не хапае яшчэ кваліфікаваных культурна-адукацыйных работнікаў, і таму многія іграўнікі сельскай самадзейнасці імкнучыся ўсім пераймаць горад, забываючы пра сваё, арыгінальнае.

Гартаючы праграму: «Сатырычныя куплеты на мясцовыя тэмы». А гэты «мясцовы» тэма адноўнава падыходзіць і для Гомельскай, і для Гродзенскай, і для Мінскай, і для любой іншай вобласці краіны, бо яны ўзяты са зборніка, выдадзенага ў Маскве. «Хімічна-сатырычны» — «ударны» нумар усіх агітбрыгад. «Сатырычныя куплеты», інтэрмедія «Багаче — людзі», канферанс аб хіміі, сценка «Харош гусь», танец раслін — намагаюся і не магу знайсці, што адрознівае адну саўчасную агітбрыгаду ад другой.

А калі калектывы саўчаснага агітбрыгады ад другой? «Дэярнавічы» і «Жлобінскі» лепш за ўсё сельскія агітбрыгады (а гэта, вядома, так, наколькі яны, а не хто іншы, трапілі на абласны агляд) — дык як жа выглядаюць астатнія? Вельмі шкада, што работнікі абласнога Дома народнай творчасці і абласнага прафсаюза не звярнулі ўвагу на тое, якім будзе рэпертуар агітбрыгад.

Некалькі добрых песень напісаў для агітбрыгады саўчаснага «Дэярнавічы» і мастацкі іграўнік Е. Вырвіч. Але тут іншая беда — ватальная гуся, якая выконвала гэтыя песні, сцяла так, што негачыма разабраць слоў. Зольныя маладыя калектывы з «Дэярнавіч» адчувае патрэбу ў сур'ёзнай дапамозе — толькі тады ён здолее пазбегнуць фармальнага адносіна да тэксту інтэрмедый, фрагментарна, здолее зрабіць сваю праграму баявой і надзейнай.

Вядома, самадзейныя артысты з саўчаснага «Дэярнавічы» і «Жлобінскі» вельмі зацікаўлены, даведваюцца пра думку журы. Іх можна зразумець — працавалі яны нямаля; і ў тым, што пакуль невялікі вынік, не столькі іх віна, колькі беда. Беда — таму, што ніхто ў час

не паказаў на недахопы, не паправіў, не падказаў.

Яшчэ дзве агітбрыгады з перафармацыяй удзельнічалі ў абласным аглядзе — торфабрыгата завода «Лукнін» і Рачынскага фабрычна-заводскага камбіната. І калі выступленне першай амаль нічым не адрознівалася ад выступлення агітбрыгады саўчаснага — тая ж аднастайнасць сюжэтаў, адсутнасць тэмы, манатоннасць, то рэчышчкі мейсцішчыкі стваралі зрабіць сваю праграму арыгінальнай. Яны назвалі яе «Нашы маякі». Праграма суправаджалася вясёлай, жыццядараснай музыкой. Але ўжо праз некалькі хвілін стала зразумела, што нам паказваюць звычайны канцэрт.

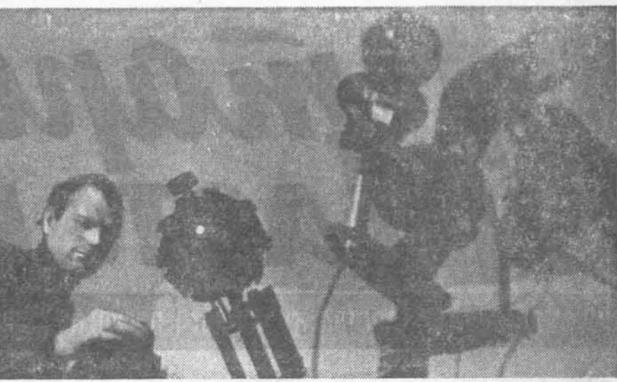
А між тым мастацтва агітбрыгады — асабліва, зольны аператывна аднаўчацца на свежым падушкі. Прыехалі на поле, прышлі ў цэх, даведваліся, што сёння трактарыст або слесар перавыканаў норму — прысвятлілі яму чатырохградную, частушку ці песню. Словам, гэта не звычайны эстрадны калектыв.

Гомельскаму агляду вельмі спадавалася на поспех. І падставы для гэтага былі. Тут пастаянна і даволі моцны склад удзельнікаў агітбрыгады. Задоўга да агляду быў напісаны некалькі сценарый. Кампазітар Д. Лукас стварыў «Марш гомельскаму агляду» спецыяльна да агляду. Палац культуры завода забяспечваў усё ўмовы для рэпетыцый.

А поспеху ўсё ж не было. І віна ў гэтым у першую чаргу класіцы на пастаноўшчыка, які награвасціў у праграму і калі кінахронікі, і шматлікія плакаты, і рэвізіт. Не хапіла гомельскаму агляду і злоты крытыкі, мала было названа адрасу тых, хто перахваліўся нашаму руху наперад, да і ўся праграма ішла вельмі вяла, без належнага тэмпу. Яна паспешліва рыхтавалася да агляду і не была нават ні разу паказана ў сваім Палацы культуры. (Паказаць яе ў цэху, мяне здаецца, наогул негачыма з-за яе грубастакі).

Па-сапраўднаму яркае, амязноўнае і дакладнае было выступленне агітбрыгады Палаца культуры Упраўлення масовай прамысловасці. Цікавы сценарый са скарэавааным дзеяннем, трапная і злая крытыка, тэм, добры мастацкі густ характэрны для гэтай праграмы.

Д. РАДЗІНСКІ.

У зале гасне святло. І перад вамі — зорнае неба. Усё прачы і прачы разгараюцца планеты... Вялікую асветную работу выдзірае Гомельскі планетарый. За год тут працуюць дзесяці лекцый. Вы бачыце кінамашина планетарый Івана Гайдуга за падытоўку апаратуры да чарговага сеанса.

ДЗЕ УСЕСАЮЗНЫ АГЛЯД НАРОДНЫХ УНІВЕРСИТЭТА?

КРЫНІЦА ДУЖОЎНАГА БАГАЦЦА

П'ЯЦЬ ГОД назад, калі ў нашым горадзе быў створаны першы народны ўніверсітэт культуры, яго стварэнне выказаў прапанову — арганізаваць універсітэты па розных раёнах вёдаў. У той час мы яшчэ не мелі такой магчымасці ды і волюгі нестала.

Шоў час, і мы ўзялі напрамак на спецыялізацыю. Пры нашым універсітэце былі створаны факультэты і аддзяленні, якія давалі слухачам — работнікам, студэнтам, служачым — разнастайныя веды.

Сёння ўжо на Гродзеншчыне працуюць універсітэты самых розных профіляў — сельскагаспадарчых, тэхнічна-эканамічных і педагогічных вёдаў, універсітэты культуры, здароўя, сацыяльнага права, гандлю, камуністычнага выхавання і інш. Улічваючы не толькі прафесійна-нальныя інтарэсы, але адукацыйны, узрост, індывідуальныя схільнасці слухачоў.

З факультэта Гродзенскага гарадскога ўніверсітэта пачаў самастойнае жыццё ўніверсітэт тэхнічна-эканамічных вёдаў, які мае шэсць факультэтаў: будаўніча-архітэктурны, металаапрацоўчы, хімічны і швейнай прамысловасці. Самыя маладыя факультэты — фінансавы-эканамічны і гарбарна-абутковай прамысловасці. І яны добра зарэкамендавалі сябе. Заняткі на фінансавы-эканамічным факультэце, напрыклад, праводзяцца ў форме сааебальных семінараў, слухачы ўдзельнічаюць у дыскусіях, дзе абмяркоўваюцца найбольш актуальныя праблемы. Імкненне наблізіць тэматыку і змест вёдаў да вытворчых характэрнаў і для іншых факультэтаў.

У новым навуковым годзе на гарбарна-абутковым факультэце была створана аддзяленне для рабочых закройніка і штамповачнага цэху абутовай фабрыкі. І не выпадкова. Справа ў тым, што нягледзячы на ўрачыце навучна-адукацыйнае ўлічваюць запатрабаваны інжынерна-тэхнічны работнік, майстроў і рабочых. І вось, каб шырокі прыцягнуць сваё імя ўніверсітэту адрэцывіць аддзяленне са спецыяльнай праграмай. Цяпер каля 70 маладых рабочых наведваюць заняткі. І што самае галоўнае — колькасць слухачоў расце. У далейшым мяркуючы стварыць аддзяленні і ў іншых факультэтах.

Аднак, праводзячы спецыялізацыю, нельга на наш погляд, надаваць універсітэтам выключна навуку, аднабоўны характар, нельга механічна напіраць розныя формы вытворчага навучання. Універсітэт любога профілю абавязан знаёміць слухачоў з агульным навуковымі праблемамі, з навінамі тэхнікі, абуджаць цікавасць да розных галін грамадскага жыцця. Таму, побач з асноўнай тэматыкай, ва ўсіх народных універсітэтах трэба праводзіць заняткі на пытаных марксісцка-ленінскай тэорыі, міжнароднага жыцця, аб навінах літаратуры, мастацтва і г. д. Так менавіта будзе сваю работу ўніверсітэт камуністычнага выхавання пры Гродзенскім абласным упраўленні аховы грамадскага парадку (практар А. Вольдэраў). Лекцыі і спецыяльныя семінары

Гродзенскі ўніверсітэт здароўя, напрыклад, стварыў для сваіх «спадарожнікаў» — у вёсках «Расті» Гродзенскага і ў вёсках Дамбрава Шчуўнскага раёнаў. Цікава праходзіць заняткі ў вёсках «Расті» па тэме «Здароўе дзіця — шчасце сям'і». У сельскагаспадарчых прыкладных ўрачы абласной дзіцячай бальніцы і агітмашны Дома сааітарнай асветы. Быў арганізаваны пррыём хворых дзяцей, праведзены кансультацыі. Вечарам перад вялікай аудыторыяй (сабралася больш 200 чалавек) выступілі ўрачы Л. Чарнуха, З. Паўлюня, І. Воранаў і іншыя. Часта выязджаюць чытаць лекцыі навуковымі работнікам медыцынскіх спецыяльнаў 1-й гарадской бальніцы і іншых.

Гэтага, на жаль, нельга сказаць пра раёныя аддзелы народнай асветы, якія мала цікава рабочай універсітэту педагогічных вёдаў. Ухіліліся ад гэтай справы і абласны Інстытут удасканалення настаўнікаў і катэдра педагогікі педінстытута. Вось чаму ў універсітэце

Граматскі агляд народных універсітэтаў, які праходзіць цяпер па ўсёй краіне, прыкметна актывізаваў і дзейнасць. Наш абласны савет разаслаў на месцы прыкладныя праграмы, вучэбныя планы, падрыхтаваў афішэ, аб'явеннікі і г. д. Бюро гаркома парты абмеркавала работу ўніверсітэтаў. Нядаўна на сумесным пасяджэнні абласнога савета і прэзідыума аэбленой арганізацыі таварыства «Веды» былі зацверджаныя мерапрыемствы па правядзенню грамадскага агляду народных універсітэтаў. Для выступлення ў раёнах выехала каля 20 кваліфікаваных лектараў. Мэта і заданні грамадскага агляду асветляюць і мюсцовым друку, у перадачых радыёвышчанняў. У бліжэйшы час мяркуючы накіраваць у сельскія ўніверсітэты спецыяльныя брыгады выкладчыкаў і студэнтаў музычна-педагогічнага і культурна-асветнага вышчанняў.

Б. КЛЕЙН, кандыдат гістарычных навук, старшыня Гродзенскага абласнога грамадскага савета народных універсітэтаў.

МУЗЫЧНЫ ЛЕКТОРЫЙ

У Будслаўскім сельскім Доме культуры Мядзельскага раёна пенсінерка Паўліна Вікенцьеўна Мадэўна пачала чытаць цыкл лекцый аб музычнай творчасці.

Першая лекцыя прысвечана тэме: «Грамадскае значэнне і спецыфіка музыкі». Тут жа было наладжана праслухоўванне адпаведных грамадскага.

У фаматы Паўліна Вікенцьеўна звыш шасцідзесяці плацінак класічнай музыкі.

С. МІХАЙЛОўСКАЯ.

ЯРКАЕ, НЕЗАБЫЎНАЕ

Зайздзіне сёння ў любы клуб нашага раёна і вы пачуеце там музыку, спевы, убацце на рэпетыцыйных танцоў і чыталінікаў. Да Дняў рэспубліканскага моладзі, людзі сталага веку і нават дзедзь і бабуля — настаўнік Савінічэў сярэдняй школы Іван Гаўрылавіч Гломозенка з жонкай і дачкой, сёстры Чарнуцкія з вёскі Гаралезыня, браты Слабадзенькі з Краснай Буды.

У раённым Доме культуры адбыўся конкурс індывідуальных выканаўцаў, у якім прыняло ўдзел звыш 130 спевакоў, танцоўраў, музыкантаў, аматараў мастацкага чытання, акрабатаў. Было многа яркага і незабыўнага. Настаўнік Дубровіцкай школы А. Нікіфарав нахнінае прачытаў урыўкі з паэм А. Твардоўскага «Страна Муравія» і «Васіль Теркін», а сакратар камітэта камсомола М. Саладуха — уласныя вершы.

На конкурсе выступіла нямаля добрых спевакоў. Радуе, што ў іх рэпертуары многа твораў савецкіх кампазітараў і народнай творчасці. На «бяс выканалі песню Ю. Сямінікі «На зямлі маіх бацькоў» удзельнічы самадзейнасці Лілія Фурсеў і Раіса Чулакова. На рускай і нямецкай мовах спявалі салістка Ларыса Махашына і Ларыса Міхайлава. Пад акампаніманент ветфельчара Барыса Карагодова добра выконваў народныя песні рабочы саўгаса «Клімавічкі» Іван Гайдуюкоў.

Вакальны ансамбль Хадуюнскага сельскага клуба (рабочнік чыгуначнага паўстанка «Зорачка», калгасніцы сельгасарцелі «Серп і молат» і настаўнікі школы) прыехаў на агляд у поўным складзе — 11 чалавек. І хоць у праграме не было прадумлена праслухоўванне калектываў, нельга было пакрыўдзіць гэтых праціваўчых жанчын, якія прыехалі ў раёны цэнтр за 25 кіламетраў, каб паказаць, чаго яны дамагліся са сваёй уласнай ініцыятывай. Жанкі парадавалі шырым выкананнем беларускіх народных песень.

Музыканты былі, бады, самым шматлікім атрадам самадзейных артыстаў Клімавіцкага раёна. Старшыня ўдзельнічкі мастацкай самадзейнасці — рабочы саўгаса «Руднінскі» Андрэй Іванавіч Ілюшкі вядомы ў раёне як выканаўца народных песень пад уласным акампаніманент скрыпкі. «Мазурку» Вяліўскага выканаў на акардоннае ляснічы Александр Жумігін. Цікавым было выступленне баяніста-самавучкі Пятра Гапеева.

Словам, усё, хто прысутнічаў на гэтым конкурсе, пакінуў залу ў добрым настроі.

Міхал СІНКАЎ, настаўнік, г. Клімавічы.

Заслужаны сцяваў і гудачкоў нарматыва хор дарані Вяліўскі Іван Клімавіч Вяліўскага раёна. За добрае выкананне народнага песня на 2-й рэспубліканскай Дзяньце народнай творчасці ўдзельнічы хору быў ўзнагароджаны грамадзян. Зараз кіраваць рытме новае праграму.

На замове стварылі савітны хор дарані (зараз кіравае «Прысці» Іванавіч, Валя Казінова і Таццяна Турчына на рэпетыцыі з баяністам Дзіятрымам Церашковічам.

Фота Н. ЖАЛУДОВІЧА. (БЕЛТА).

ПЕРШАЕ ВYSTУПЛЕННЕ — ПЕРШЫ ПОСПЕХ

Іх патэнцыял. Патэнцыял маладых, вясёлых, дружных выхадцаў пад гэты маршу на сцену. Нічо не прагучалі словы прывітання, а гледзчы ўжо вядома, што гэта тэатральна-музычны ансамбль Баранавіцкага баваўняна-папярочнага камбіната.

На вярне ўзнікае навуковае слова «Сігнал». Гэта назва агітбрыгады. Яе галоўная заданне расказаць пра добрыя справы рабочых муж, вострым словам, вёдлівым куплетам высьмяць гудачка або бракароў. Прадуючыя мінуты! Яе ўсталявалі ў вёсках правядзеныя Алена Беларуская і інст-руктар Генадзь Кузняцоў, які вядуць праграму. Мінутаў 17 кіламетраў праямы, амаль пяць метраў вытанкі матэрыялаў.

Сатырычныя частушкі «Раз — у зяніц» па-аэстраднаму яскрава, але з пачуццём меры выконваюць памочнікі майстроў Уладзімір Шрамко і лібійчык кантрапных дэталей Дамітры Белавіч. І гэты ўжо ў зале ўдзельнічы, раздольныя менамі Туліяна «Ты, Рачыма», якія спяваюць работнікі камбіната Вераніка Малашчыцкая і Людзі Сторчык.

Гарачымі владзіяментамі су-

таніваюць дружную групу самадзейных артыстаў, даючы «вядомае дыханне». Даламлі партызм і заўком. Кіраўнік агітбрыгады Марк Жыўня — аматар літаратуры. Ён напісаў для канцэрта вершы і сатырычныя куплеты. А Генадзь Кузняцоў купіў сабе неабходны рэжысёрскі. Даламог вопыт, набыты за пятнаццаці гадоў удзелу ў мастацкай самадзейнасці.

Журы абласнога агляду агітбрыгад адзначыла добра праду-маным, амаль існуючым праграмай баранавіцкіх швейнікаў, ляснічы чыгуначнікаў. Сур'ёзна крытыкаваўшы прымітыўны сцэнарый агітбрыгады клубу масавай прамысловасці Прыста.

Першае месца і права выступіць на рэспубліканскім аглядзе заваявала агітбрыгада Баранавіцкага баваўняна-папярочнага камбіната. Праўда, гэтая права тэатральнаму дэляюся падзяліць з агітбрыгад клубу брэснага чыгуначнага вузла — калектывам з вялікім вопытам, у якога сваёй стала «Стрыжыны». Але і ў іх краўдзіна і нават пачына — стаць на ўзровень з вятранымі самадзейнымі сям'ямі. Даламлі час паказва. І патэнцыял дружных з «Сігнала» ёсць галоўнае — любоў да мастацтва, кожны апад, пачынаючы рабочы горад за сваёй камбінат і для стаянкі, і на сцене. Не разгубіць гэтыя мастацкія якасці і тады наперадзе новыя поспехі і творчая расцэнка.

М. РЫБАКОў.

У НЕКАЛЬКІ РАДКОЎ

Цікавыя экспанаты сабраны на выстаўку дзіятрыўна-прыкладнага мастацтва ў Страліўскай і Рудноўскай сельскіх клубах Койнаўскага раёна. Рабочы саўгас «Страліўна» не налюбоўчы на прыгожыя рунікі, посылы, якія выткалі іх лепшыя работнікі Н. Байдан, Майстроў мастацкага творава называюць у вёсках і настольнікі В. Радзінскі, а шэраг паласа «Кастрычнік» Рудноўскай сельскі клубі любіма вышчавіла навукай прыгожы аб'ект. Лепшыя экспанаты будучы паказаны на раёнай выстаўцы.

Хор слапых вучэбна-вытворчых майстроў добра ведаюць у Барысаве. Калектыв часта выступае ў канцэртах перад працоўнымі. У рэпертуар хору тры савецкіх кампазітараў, народныя песні. Нядаўна калектыв адзначыў свой дзесяцігадовы юбілей. Да раёнага агляду мастацкай самадзейнасці хор рыхтуе новую канцэртную праграму.

Заканчыўся агляд мастацкай самадзейнасці Белдзіятрыўна-прыкладнага, баваўняна і разнастайную праграму прапанавалі студэнты гістарычнага, юрыдычнага і філіпінскага факультэтаў. Агляд вяліка многа зольных спевакоў, танцоўраў, самадзейных кінамастаў і пачынаючых пазу.

Рад песень самадзейных кінамастаў рыхтуе да Дняў харавых калектываў Наваградскага раёнага Дома культуры. Серод іх песні П. Шаўко «Наш Нёман» (сповы маскоўскага паэты І. Шыўнін), Н. Корсава «Наваградскі агіт», В. Кузняцоў «Тры камуністы жыцця».

Пад кіраўніцтвам В. Грыгарука самадзейныя танцоўраў рыхтуюць «Маладзёжны пошук», «Лясную караліцу» і «Ірыска».

Калі з вярнуцца да работніку Дома культуры з заўвагай: нашошта сааеаваці будучым воінам настроі — то пачуць: «Трэба змагацца з адсталасцю, у музыцы і танцах цяпер новы напрамак» (!)

Не згодзен, і ніхто мяне не пераначе, што «ўстарэла» народная песня, што адны сваё народны тэмцы. І нашы вясці абавязак перад дзецьмі, перад маладым пакаленнем: захавача для іх лепшае, што стварыў народ на працягу многіх стагоддзяў! Дык чаму ж так мала запісаў беларускай і народнай песні? Чаму днём з агнём не знаёміць тое, што мы любім і што нас хвалюе? Чаму не запісаваць навукарныя песні ў выкананні праслаўленых самадзейных калектываў, скажам, Вараўнскага народнага хора дарані (Бабруйскага раёна), аднаго са старэйшых і рэспубліканскага Бярэзінскага хору, што на Вышчавыя немі Як бы гэтыя запісы спатрэбіліся цяпер у дні падрыхтоўкі ў Дзяньце народнай творчасці нашых самадзейных аматараў песні!

Саае «чому» вядома Міністэрству культуры нашай рэспублікі. Адкажыце, таварышы, у чым справа!

г. Марінаў, Аляксей ПЫСІН.

МАЙСТРЫ ПАЭТЫЧНАГА ПЕРАКЛАДУ

Кніжнікі любяць збіраць кнігі сэрсямі. Калі кнігалюбам спадабалася якое-небудзь выданне, з такой калекцыянарскай ух запар, з такой ж стараннасцю, як паштовыя маркі або запалкавыя карабкі. Так зарлаўся за «Бібліятэка паэта», заснаванай Горкім і Тынянавым. Ужо чыстэры дзесятак гадоў «кавалачкі» малой сэрся гэтай бібліятэкі і «чагліны» вялікай сэрся не залежавалі на прылаўках. Кніжнік, які купіў Шчотчава або Жукоўскага, вельмі часта купіць Сумарокава або Хемінгва, хоць наўрад ці дачытае іх томікі да канца.

Цяпер узнікае новая серся пазыччых кніг «Майстры пазычлага перакладу». Ёю займаецца выдавецтва «Прагрэс». Профіль выдвечтва — сучасная замежная літаратура. Таму майстрам пазычлага перакладу даводзіцца падбіраць для кніжак грамадзяным чынам вершы пазтуў гэтых стагоддзя.

Барыс СЛУЦКІ

У сэрці нечакана вялікі поспех. Першая кніга — зборнік перакладаў Давіда Самойлава — вышла дваццаціціліятсямі тыражом. Тыраж другой кнігі — зборніка Леаніда Мартынава — 35 тысяч. Выдвечтва — не ў накладе: кнігі прыбытковыя. Чытач таксама не скардзіцца: ён паставіў на паліцы дзве кнігі добрых, старанна выбраных першаў. Самойлаў займаецца пераважна перакладамі прыкладна давацца гадоў. Мартынаў — больш за трыццаць. З перакладзеных ім акіянаў зарубежнай пазыі яны зачыталі толькі па шклянцы — толькі тое, што вытрымала выпрабаванне часам.

Я прачытаў вёрстку трыці кнігі сэрся, прысвечанай перакладам Міхала Зянкевіча. Зборнік памечаны 1965 годам і выйдзе ў канцы зыме або пачату вясны. Думачу, што гэта — добрая, моцная кніга, якая зможа стаць паруч з аднатомнікамі Мартынава і Самойлава і кнігамі Анны А-

а Барышкі збіраў вакол сябе маладых пазтуў і галзінамі чытаў іх кніжкавымі, вельмі вершы Зянкевіча.

Пазт ніколі не спыняў работы над вершамі. У ліку першых ён прымыкуе да Кастрычніцкай рэвалюцыі. Напісаў першы і да гэтага часу пераўзыхідае верш пра Чалавека. Хутка пазта вялікі выступіў з баладай «Нейдзельны», якая ўвайшла ў самыя тонкія, сама выбарыныя анталогіі савецкай пазыі. Зрэдку, — ён строгі да сябе, — выдвечтва невялікія кнігі вершаў. Але ў Зянкевіча была другая літаратурная прафесія. Усё жыццё ён працаваў над вершаванымі перакладамі.

Тані лёс многіх рускіх пазтуў. Міхалаў Забалоўці ў апошнія дзесяці гадоў свайго жыцця кожны дзень з рунікаў сядзіў за перакладаў «Вішэ» ўтыгравалі шкуру» або Давіда Гурамішвілі. Леанід Мартынаў прысягаў дзвядцяты гадоў свайго жыцця венгерскай пазыі, і некалькі тыднёў таму назав венгерскі народ узаагародзіў яго ордэнам высокага рангу. Міхалаў Зянкевіч прымыкуе «загаравічы» па-руску сучасных амерыканцаў, англічан, аўстралійцаў, паўднёва-афрыканцаў. Яны належача лепшыя, многія разоў перавыдзены перакладамі

Роберта Фроста і Карла Сымбэрга, Рабіноўна Джэфэры і Томаса Эліота. Аднак у кнізе, пра якую ўжо гаварка, вельмі многа вершаў, якія ўсё ніколі не выдвечтваюць аб загубіліся ў старах анталогіях.

Рымард Олдынгтон — раманіст, аўтар шанаўчых і паважачых у нашай краіне. Але шчэ многа вёдаючы, што ён быў выдатны пазт? У кнізе Зянкевіча публікуецца пераклад маленькай пазыі Олдынгтона «Дзішчыства». Яна ўзраўнае чытачоў сваёй нянавісцю да ханжасага і добравыстойнага свету буржуа. Многія старонкі «Смерці тэры», «Рэчы пакоўніка» і іншых правізічных рэчы Олдынгтона стаяць больш зразумелыя тым, хто прачытае зольны радкі яго пазыі.

Другі прыклад — маленькая пазыя (або вялікі верш) Майкла Галда «Незвычайнае пахаванне ў Врэдлоу». Голд — амерыканскі камуніст, баявы партыйны газетчык. Ужо некалькі дзесяцігоддзяў у часопісах амерыканскага рабочага класа ёсць «Калона Майкла Голда» — што тыднёвы працяжны фельетон на тэму дня. Вершы Голда піша радка, і «Незвычайнае пахаванне», напэўна, лепшы з яго вершаў. Праз усё вершы праходзіць рэфрэн:

Слухайце траурны марш незвычайнага пахавання.

Слухайце гісторыю незвычайнага амерыканскага пахавання.

Гутарка ідзе аб тым, што «у горадзе Врэдлоу, у Пенсільвані, дзе сталеліцейныя заводы, як драконы ў полі, папярочна людзей, зямлю і неба, наступіла вясна. Божа, як дзіця, праходзіла яна на краіне сталеных пацар». Ян Клепак, чэх, які прыехаў у Амерыку на заробкі, гэтай вясной стаў ахварай нішчэнага выпадку і згару ў пуллігавай лясцы. Паўла была саававана і дырктар завода падарыў улаве велізарную сталую глыбу. «У трох тонах застыгла сталі — коці, мяса, нервы, мускулы, мозг і сэрца Яна Клепак разам з думкамі аб зялёнай траве і вясках, аб кветках сліў, аб смеху дзіцяці і аб сонечных сёлах Багемі».

Улава і дзве сяброў едуць у карэце за глыбай сталі, якая ляжыць на платформе да велізарнай ямы, выкапанай на могілках.

Трыці прыклад — шыл вершаў Эдгара Л. Мастэрс. Гэтыя вершы ўзяты са слаўтай кнігі Мастэрс «Анталогія Спун-

